

impetrare. **Ex** quibz patet qd eius p̄as est tanta. qd oibz homibz. nobilibz et ignobilibz. ciuibz. rusticis. viris et mulieribz. filiis et filiabus. famulis et famulabus. p̄t s̄buenire. cū eam deuote implorāt. **Etiā** oibz tēporibus. in hyeme. in estate. d̄ sero. de mane. in meridie. in media nocte. p̄t succurrere eā inuocātibz. **Etiā** in oī loco. ī cāpis. in aq̄s. in domo. in foro. in mēsa. in lecto. p̄t subuenire. **Etiā** in oibz causis. in paup̄tate. in tristitia. in p̄secutione. ī infirmitate. in temptationibz. varijs. et in oibz necessitatibz. **Vñ Bern.** Loquere dñā et audiat filius tu⁹. et q̄cunqz petieris īpetra bis. **Vñ etiā Ansel.** Ab initio renouationis humane oibz sub tuū p̄sidiū cōfugētibz. buculqz succurristi. et idcirco p̄e oī creatura. oī laude dignissima dici et cōmemorasti. **Item** ex dictis s̄cti Bernardi elicitur. qd nūqz aliqz hominū cuiuscūqz status fuerit. qd eā deuote et cōfideliter beatam mariā h̄ginē inuocauerit ab initio christi natiuitatisqz hodie sp̄ ei succurrit. **Vñ Bern.** Sileat mīas tuā beata h̄go maria qd te inuocatā in necessitatibz suis sibi meminerit deuisse. **Etiā** ex dictis s̄cti Ansel. elici p̄t. qd nūqz aliqz famuloz vel famulaz qd deuote eam inuocauerit et fideliter seruierit h̄gini Marię. dānatus est nec dānari potest. **Vñ Ansel.** O beatissima h̄go maria oīs ad te cōuersus et reduct⁹ impossibile ē vt pereat. **Vñ omnes homines** q̄tidie inuocare debēt h̄ginem mariā dicētes: **Domine** strate esse matrē sumat p̄ te p̄cem. qd p̄ nobis nat⁹ tulit esse tuus. **Vñ Bern.** Omī dei et hoīs. O mater rei et iudicis. O mī regis et exilis. cum sis mī vtriusqz. nō decet vt inter filios esse discordiā p̄mittas. **Et** sciendū. qd h̄go gliosa iureiurādo tenetur nobis subuenire. et si non faceret tūc iniuste ageret. **De** h̄gre ī discipulo d̄ tpe serdxi. **B.** Quantū ad tertiā p̄tē illi⁹ h̄mone est sciendū. qd beata h̄go Maria p̄t omnibz hominibz s̄buenire eam deuote inuocantibz in oī loco. in oī tpe. in oībz necessitatibz. **Et** p̄mo illis qd patiūtur infirmitates et plagas ī membris suis. **Et**

hoc ostenditur in illo maledicto. quē sacer ignis inuasit. p̄pter maledictiōes suas. quē beata h̄go et sanctus hypolitus sanauerūt. **Hoc** q̄re in p̄mptuario beate marie h̄ginis. xxxv. **Etiā** in piculo maris. **Exemplū** de illo qui cecidit inter duas naves in profundum maris. et hoc quere ibidez. xxxix. **Item** in periculo tempestatū fulgarum et tonitruorum. **Exemplum** de h̄ quere ibidem. xc. **Etiā** mulieres in p̄tu laborantes debēt eā p̄ antiphonā: **Salve** regina inuocare. **Exemplū** de muliere qd septē diebus laborauit in p̄tu. et sanctus Francisc⁹ et beata virgo subuenerunt ei. **Hoc** quere ibidem. xxi. **Ultimo** sciendum qd multū vtile est in qualibet ciuitate habere ecclesiā in honore beate Marię virginis dedicata et etiā in villis. qd beata h̄go Maria est singularis p̄tectrix illius ciuitatis aut ville. **Exemplū** de illa ciuitate qd erat obfessa ab inimicis. et beate h̄ginis imago eā liberauit ab hostibz. **Quere** ibidem. lxxxiij.

De exaltatione sancte crucis.
Sermo. xxxv.

Exaltatus fuero a terra. oīa traham ad meip̄sū. **Joh. xij.** Sicut inuenit ḡuitas ī rebo p̄ quā descēdunt. vt p̄t in terra. et lenitas p̄ quā ascēdunt. vt p̄t in igne. **Sic** in aliq̄bo hoīb est supbia qd facit cor grossū et p̄derosū. et facit descendere: **Iuxta** illud **Lud. xxiij.** **Dis** qui se exaltat humiliabit. **Quia** igit lignū s̄cte crucis sicut erat humiliatū in h̄ qd erat supplicium latronum. ita fuit valde exaltatū in passione. in hoc qd membris christi tanqz ex margaritis ornatum fuit. **Et** hodierna die in hoc qd heraclius imperator p̄ ipsam crucē de hostibz gloriose triumphauit. **In** premissis igit verbis duo tangūtur. **Primum** est exaltatio sancte crucis. cum d̄r. **Si** exaltatus fuero. **Secūdum** est utilitas passionis cū s̄b iungit. **Omnia** traham ad meip̄sū. **Vñ** ī p̄nti h̄mone tria sunt dicenda. **Primo**

de exaltatione sancte crucis. Secundo aliqua p informatiōe nra. Tercio aliq miracula p nra pfolatiōe. **Quantū** ad pma pte est sciendū. q celebrādo sancte cruc exaltationē. p cōsequēs recolim⁹ dñicā passionē. **Un** canit. **Unā** crucē ado. dñe. tuā glo. re. pas. **Un** scñs **Lto. i. iij. pte. q. xxv. arti. vi.** **Crux** christi pōt adorari adoratione latrē. qz crux christi sanguine pfula. est vera imago crucifixi expāsi. et eiusdē imago ē etiā lignū qdēqz ad modū cruc for. matū. **Circa** ipsā exaltationē sancte cruc ē sciendū. q crux christi pmo exaltata est i die pasceus qñ christ⁹ in ligno cruc suspē sus fuit. **Sed** qñeres qñe christ⁹ in ligno cruc moñ voluit. **Rñdet** vt mala adq re. stitueret. **Adā** enī p dei mandatū pomum ligni vetiti comedebat. et iō cōueniēs fuit q christ⁹ ad satisfaciendū p illo pctō seip. sum pateret ligno affigi. qñ rest. tuens qd adā abstulerat. **Iux** illud ps. lxviij. **Que** nō rapui tūc exoluebā. **Aug.** **Cō**tempnit adā pceptū. accipies ex arbore pomū. **Sz** qñquid adā amilit. christ⁹ inuenit. **Secundo** exaltata est sic hodie festū exaltationis celebrā. **Pro quo** sciendū. q ppter magnā victoriā et inligne miraculū qd de⁹ oñ dir p sanctā crucē. festū istud ab ecclia celebrat. z exaltatio sancte cruc appel. latur. qz tali die fides multū fuit exaltata. **Un** legit q āno dñi sexingētesimodeciō tertio. pmittēte deo flagellari pplm suū p paganos. **Cosdras** rex psax oia regna sibi sbugavit. **Hierusalē** aut veniēs pte sancte cruc quā sancta **Helena** ibi reliqt asportavit. **Volens** autē ab hoibz honorari vt de⁹. turrin ex auro z argēto interlucētibz gēmis fecit. et ibidē solis et lune et stellaz imagines collocavit. et sic in throno residens tanqz de⁹ p. lignū sancte crucis sibi a dextris posuit loco filij. et gallū a sinistris loco spūs sancti. z sic se qñ deū adorare p. cepit. **Tūc** **Heracl⁹** impator exercitū col. legit. et p filiū **Cosdre** iuxta danubiū flumen dimicatur⁹ aduenit. **Tandē** vtriqz exercitui placuit. vt ipsi soli sup pōtē cōuenirent. et q victor existeret. ipse sine damno

vtriusqz exercit⁹ imperiū vsurparet. **Hic** **Heraclius** se totū deo cōtulit. et se signo sancte cruc deuotione qua potuit cōmēdavit. **Ambobz** itaqz cōslictū intrātibz. **hera.** clio dñs victoriā tribuit. et cunctū exercitū suo imperio sbugavit. adeo q totus ppl⁹ **Cosdre** sacz baptisma suscipet. **Tūc** **Heraclius** ad **Cosdrā** puenit. z i throno aureo eū reperiēs dixit. **Quia** lignū sancte crucis fm modulū tuū honorasti. si fidem christi recipies. vitaz et regnū cōsuabis. sinantē te gladio meo pīmā. **Cū** aut acq. scere noluit. ipsū decollauit. et filiū suū decem annoz quē euz ipso repperit baptizavit. z regnū paternū ei dimisit. **Turrī** hō destruens. aurū et argētū ad ecclias repādas destinavit. **Sanctā** igit crucē accipiens hierusalē reportauit. **Cū** aut d mō. e. olineti descēdēs p portā quā dñs passus⁹ intrauerat in equo regio et ornamētis imperialibz igredi vellet. repēte lapides portē descenderūt. et inuicē qñ vn⁹ pies se clausē. sup quo cūctis stupētibz āgelus dñi signū crucis i manibz tenēs. sup portā apparuit dicēs. **Cū** rex celoꝝ ad passionē p hāc portā ingredi vellet. nō cultu regio. s. humili asello ingrediēs. exemplū suis cultoribz dereligt. **Et** his dict⁹ angelus dñi recessit. **Tūc** impator lachrymat⁹. seipsūz discalciauit. z vestimēta vsqz ad camisiā exuit. z crucē dñi accipiens vsqz ad portam dñi humiliē baiulabat. **Doxqz** murus se ecclūso aperuit. z libez patefecit impatori ingressum. **Rex** aut deuotissim⁹ in huius crucis laudē prupit dicēs. **O** crux splendior cūctis astris mūdo celebris homibz multū amabilis. q sola fuisti digna portare p cū mūdi. salua p. sentē cateruam. i. tuis hodie laudibz cōgregatā. tuo vexillo signatam. **Sicqz** p. ciosa crux in suo loco restituit. et statim palitici quattuor curātur leprosi decem mundātur. cēci qñdecim il. luminātur. dēmones effugant. et a varijs languoribus plurimi liberātur. **Et** sic impator ecclesias repans ad xpia remeavit. **Tercio** quotidie exaltatur in ecclia et hoc in memoriā **Iesu** christi crucifixi.

Habem⁹ enī triplex mēoriale passiōis
christi. **Primo** in visu. sic fit ī imaginib⁹
crucifixi. vbi passio christi figurat^r. Et etiā
in imaginib⁹ scōz vbi vita scōz simpli-
cib⁹ declarat^r. **Vñ** dī in tēre. **Imagines**
scōz et picture sūt libū laicōz et septure.
de pse. dis. iij. platū. **Secundo** ī audi-
tu. vt qñ passio christi p̄dicat^r. **Vñ** q̄libet
p̄dicator dō conari. vt in q̄libet h̄mone fa-
ciat aliquā mentionē de passione christi.
Tertio ī gustu vt in sacro altari. **Vñ** cū
q̄s sumit sacm. s̄ dō fieri cū memoria pas-
sionis christi. **Vñ** ipse christ⁹ dicit disci-
pulis: **Hoc** facite in meā cōmemorationē
Quarto crux christi exaltabit^r ī extremo
iudicio. qz mal⁹ ibi erit ī testimoniū suę dā-
nationis. **Vñ** tūc christ⁹ sāguinē suū a ma-
lis hoīb⁹ req̄ret sic dicit **Chyso.** Ego. ppter
vos hō fact⁹ sū. ppter vos alligat⁹ et delu-
sus et celus et crucifix⁹. vbi ē rāta^r iūria^r
meaz fruct⁹. Ecce p̄ciū sāguinis mei quez
dedi ī remissionē aīaz vīaz. vbi ē fuitus
vīa. quā ih. p p̄cio sanguis mei dedistis?
Sic et bonis ī saluatiōis signū. **Vñ** **Chy-**
so. sup **Matth.** **Crux** et cicatrices christi
radijs sol erūt lucidiores. **Vide** ḡ q̄sta sit
x̄p⁹ crux christi cū sol obscurabit^r et luna nō
dabit lucē suā. vt discas quō crux luna lu-
cidior et sole clarioz erit ī iudicio ad bono-
rum p̄solationē. **Quātū** ad secūdā p̄tē
istī⁹ h̄mōis. p n̄ra inforationē ē sciendū.
qz p̄signū crud tētem⁹ vincere tēptatiōes
diaboli. **Un̄** h̄ q̄rit vñ occasionē dēmo-
nos tēptādi sūpsit. **Rñdet** **Cassianus** in
collatiōib⁹. ex inuidia. **Cū** ppter supbiā de-
celo detrusus fuisset. et cognosceret hoīem
in locū quē p̄didit puenturū. stimulat⁹ in-
uidia hoīez tēptauit. **Sic** adhuc eadē de
causa tēptat nos q̄tidie vt īpediat nos in
n̄ra salute. **Etiā** q̄rit vtrū tēptare pos-
sint qñ voluerit. **Rñdet** ibidē. qz non. vt
ptz de **Iob** quē sathanas nō potuit tēpta-
re nisi licētiat⁹. imo nec demones potuerūt
intrare porcōs nisi christo annuēte. vt ha-
bet **Marci** v. **Etiā** q̄rit vtrū tantā vim
h̄nt dēmoēs tēptādi sic olim. **Rñdet** ibi-
dem qz n̄. **Olīm** paucissimi ī heremo com-

morari poterāt. nimia ferocitate demonū
deterriti. etiā cū int⁹ decē q̄sdā vicissim vi-
gilare et orare oportet. ppter visibilia fātal-
mata demonū. **Sz** iam. ppter diligentiaz
hoīuz. aut ppter crucē in ecclia lati⁹ p̄dica-
tam min⁹ infestam. **Etiā** q̄rit vtrū de-
mones dō cōflictu dolorē reportēt. **Rñdet**
qz sic. **Nā** victi p̄fādūt^r. **Diēre**. x. vij. **Cō-**
fūdāt^r q̄ me p̄sequūt^r et nō p̄fūd ar ego
Etiā q̄rit vtrū demon semel supat⁹ de-
mō tēptet. **Rñdet** h̄m b̄m **Lbo.** pte. j. q.
xiiij. **Quidā** dicūt qz demon sel supatus
nullū hoīez de cēto tēptare pōt. nec d eodē
nec de alio pctō. **Quidā** autē dicunt qz pōt
aliū tēptare. s̄ nō eūdē. et h̄ p̄babilē dī. si
tū intelligat^r vsqz ad aliq̄d tps. **Vñ** **Lud-**
iiij. dī. **Qz** p̄sumata oī tēptatione diaboli
recessit a christo vsqz ad tps. **Quō** antē
diabolus tēptat nos q̄tidie p̄tinne et mlti-
pliciter. **Hoc** q̄re in p̄mptuario infra. vbi
Machari⁹ diaboliū vidit cū vasculis. xiiij.
Quantū ad tertiā p̄tē istī⁹ h̄mōis
est sciendū. qz q̄libet p̄tereūdo crucifixū dō
reuerentiā exhibere ipsi christo q̄ mortu⁹ ē
p eo in cruce. **Et** q̄cūqz pcurat aliquē cru-
cifixū in publica strata seu ecclia. et q̄tiens/
cūqz a q̄libet hoīe p̄tereūte reuerentiā exhi-
betur christo a q̄libet hoīe habebit sp̄alē
p̄ticipationē in p̄senti vita si est ī grā. et in
futuro sp̄ale accidētale gaudiū. si erit ī
gloria. **Etiā** sciendū. qz laudabile est
habere crucifixum circa lectū vel circa mē-
sam. vt cum quis inspicit crucifixū memo-
retur dñi nostri passionē. et imaginē bea-
te **Marie** vginis vel apli tui. vel sancti
Francisci vel **Barbare**. **Et** sciendū. qz
q̄cūqz q̄s īspicit crucifixū tūc dō tria cōsi-
derare. **Primo** qz christ⁹ habet in cruce
caput inclinātū ad osculandū. in signū qz
optat recōciliari cū pctōre. si pctōr cupit
ex corde reconciliationē. **Secundo** qz
h̄z ābas man⁹ extēsas ad amplexandū sic
mater amplexat^r filiū. sic christ⁹ pat⁹ ē am-
plexari pctōrem cūz brachijs misericordie
suę. et sibi omnia peccata sua indulgere.
si ex corde pgnitet eum fecisse et amplius
non velit mortaliter peccare cum diuino

Bermo

adintorio. **Tertio** ambos pedes cruci affixos. i. signū q̄ vult secū manē. et nūq̄ ab illo hōie recedere nisi ipse p̄us recedat ab eo. nec eū p̄temnere nisi p̄us p̄tenat ipsum. **Ergo** iesus christ⁹ dī emanuel. qd̄ interpretat nobiscū de⁹. Quānt christo valde placet cū q̄s orat p̄tereūdo crucifixū in publica strata vñū. **Pater** n̄r et **Aue maria**. hoc oñdit i vno latrone q̄ orauit vñū **Pater** n̄r aū crucifixū. et sic saluat⁹ eū. **Hoc** q̄re in discipulo d̄tpe fmone. xlii. **R.** Et sciendū q̄ diaboli vincitur p̄ sancte crucis signū. **Sic** de sancta **Iustina** legit⁹. quā diabol⁹ valde impugnauit p̄uis cogitatiōib⁹ et ipsa sancta xgo in se reūsa p̄tinuo se signo sancte crucis munivit. et diabol⁹ fugit. et ab oī tēptatione statim liberata ē. **Etiā** de eadē legit⁹. q̄ diabol⁹ semel in specie pulcherrimi iuuenis se transfigurauit. et thalamū ei⁹ ingrediēs cū ipsa in lecto suo eēt. et ipse in lectū ei⁹ impudēter insiliit. et in ei⁹ amplexū ruerē voluit. qd̄ vidēs sancta **Iustina**. et adesse intelligēs diabolū. mox signū crucis edidit. et statim diabol⁹ euānuī. **Etiā** legit⁹ de eadē q̄ nobilis qdā eā i vxorez h̄ie desiderauit. et **Cyprianū** necromāticū rogauit vt eā sibi in vxorez ordinaret. **Et** ipse **Cyprian⁹** misit ad eaz diuīsos demones. et ipsa xgo sancta p̄ signū sancte crucis omēs superauit. **Quere** h̄ infra in p̄mptuario. exemplo xxxix. **L.** **Ultimo** sciendū q̄ opa n̄ra oīa debem⁹ facere cū signo sancte crucis. d̄ mane. de sero. et etiā in comedēdo et bibēdo. **Exemplū** de virgine q̄ comedit lactucā i horto sine signo sancte crucis. et etiā cōuersus q̄ bibit vinū in ciuitate sine signo sancte crucis. **Ista** exempla habent in dialogo **Gregorij**. et q̄re ea infra in p̄mptuario. xl. **L.**

De sancto Mattheo apostolo.
Sermo xxxvj.

Vidit iesus hominē sedentē i teloneo mattheū nomie. et ait illi. seque me. et surgēs secut⁹ ē eū. Ita scribit **Matth.** ix. et i instantē festiuitatē euāgelio. Si enī aliq̄s i

firm⁹ sanari desiderat. oportet vt i firmitatē suā medico apiat. et vt medic⁹ circa ipsū diligētē curā adhibeat. et vt ipse sanatus seuitatē suā p̄ signa euidentia ostēdat. **Matth.** ix. notat in xbis p̄missis. **Primo** ponit spēs infirmitatē ex pte egroti. cū dī: **Vidit** iesus hominē sedentē in teloneo **Mattheū** nomie. **Secundo** ponitur mod⁹ curationis ex pte medici. cū dī: **Sequere me** **Tertio** ponit ostensio curationis ex pte sanati. cū dī: **Et surgēs secut⁹ ē eū.** **Uñ** i p̄senti fmone ad honore scī **Matthei** tria sūt dicēda. **Primo** p̄uilegia scī matthei. **Secundo** aliqua p̄ informatiōe simpliciu. **Tertio** aliq̄ miracula p̄ cōsolatione hominū. **Quantū** ad p̄mā p̄te sciendū q̄ scī **Matthe⁹** h̄z septē p̄uilegia q̄ nob oīb⁹ sūt cōsiderāda. **Primo** q̄ christ⁹ vocauit eū ad apostolatū qū dixit: **Sequere me.** et ipse statim ad vñū xbn̄ secut⁹ ē eū. et n̄ solū celerit⁹ s̄ etiā gaudēt. **In** cui⁹ signū fecit sibi cōuiniū magnū in domo sua. sic euāgeliiū hodiernū dicit. **Secundū** p̄uilegiū q̄ int̄ q̄ttuor euāgelistas ipse ē p̄m⁹ in ordine. **Uñ** **Hiero.** **Sic** **Matthē** p̄mo in ordine ponit ita euāgelinū p̄mo sc̄psit. **Et** int̄ figuras euāgelistarū nobili figura figurat⁹. q̄ in forma hoīs. **Et** ratio hui⁹ est. q̄ ipse sc̄psit humanitatē christi. **Quā** in p̄ncipio euāgelij sui scripsit genealogiā christi **In** medio p̄dicationē christi. **In** ultimo christi passionē. **Et** h̄ euāgeliiū scripsit i iudea lingua hebraica. **Ceteri** euāgeliste scripserūt in lingua greca. lingua aut̄ hebraica est nobilior. q̄ fuit p̄ma et lingua adē. et a deo immediate tradita. et lingua deco- ra. q̄ sic rabbi moyses dicit. nullū vocabulū p̄p̄riū i lingua illa deputatū ē ad aliquā feditatē vl turpitudinē noīandā. s̄ p̄ aliq̄s circūlocutiōes illa expmūt. **Erit** etiāz p̄petua et et̄na. q̄ sic dicit **Isid.** **Post** diē iudicij oēs lingue cessabūt et solū manebit lingua hebraica. **Tertiu** q̄ euāgeliiū suū frequēt⁹ omib⁹ alijs i ecclia legit⁹. **Ecclia** enī frequēt⁹ legit euāgeliiū **Matthei**. epl̄as **Pauli**. psalmos **David**. **Et** ratio hui⁹ est. vt nullus peccator desperet d̄ n̄ia dei